

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Första Kammaren. N:o 16.

Lördagen den 4 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 24 och 25 sistlidne Februari.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 12, angående det föreskrifna särskilda sammandraget af enskilda, med statsbidrag understödda jernvägsaktiebolags räkenskaper; och

N:o 13, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar; äfvensom

samma Utskotts förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 14, till fullmäktige i Riksgäldskontoret, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1881 års riksdag.

Anmäldes och bordlades

Stats-Utskottets memorial:

N:o 23, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens andra hufvudtitel;

N:o 24, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens fjerde hufvudtitel;

N:o 25, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens femte hufvudtitel; samt

Första Kammarens Prot. 1882. N:o 16.

N:o 26, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottet utlåtande angående riksstatens sjette hufvudtitel; äfvensom

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 21, i anledning af väckt motion om kungörande af tiden för allmänna tingssammanträden; och

N:o 22, i anledning af väckt motion om ändring uti förordningen den 10 Augusti 1877, angående stämmingsmän.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och i Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

Herr Asplund	med 61 röster,
Friherre Barnekow	” 61 ”
Grefve Beck-Friis	” 61 ”
Herr Bennich	” 61 ”
” Burenstam	” 61 ”
Grefve De la Gardie	” 61 ”
Friherre von Essen, R. J.,	” 61 ”
Herr Falk	” 61 ”
” Fock	” 61 ”
” Hallenborg	” 61 ”
Friherre Hamilton, H. J.,	” 61 ”
Herr Hammarhjelm	” 61 ”
Friherre Hierta	” 61 ”
Herr Kockum	” 61 ”
Friherre Palmstierna	” 61 ”
Grefve von Platen, C. B. E.,	” 61 ”
Herr von Platen, Ph. B.,	” 61 ”
Grefve Posse, C. K. J.,	” 61 ”
Herr Rappe	” 61 ”
” Robson	” 61 ”
Grefve Sparre	” 61 ”
Herr Stråle, W.,	” 61 ”
” Törneblad	” 61 ”
” De Maré	” 57 ”

Anställes val af sex suppleanter till Kammarens valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och i Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för nämnde valmän utsedde:

Herr Ekenman	med 46 röster,
” Andersson, J.,	” 46 ”

Herr Laurell	med 46 röster,
„ Bergman	„ 46 „
„ Rääf	„ 45 „
Grefve Wachtmeister	„ 44 „

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 28 sistlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda utlåtande N:o 13 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel.

1 och 2 punkterna.

Biföllos.

3 punkten.

Herr Roos: Det kan icke bestridas, att ett i den Kongl. propositionen afsedt ändamål — postinrättningens fortgående utveckling — kan nås äfven med bifall till Stats-Utskottets förslag, förutsatt att äfven till de nästföljande årens Riksdagar göras liknande framställningar, och att dessa framställningar bifallas.

Under sådana omständigheter skulle jag ej våga besvara Kam-maren med ett anförande till protokollet, derest ej i Utskottets betänkande förekomme ett yttrande, som kunde komma att åbe-ropas till stöd för yrkanden, hvilka ej böra vinna framgång.

I hithörande statsrådsprotokoll har såsom motiv blifvit åbero-pad möjligheten, till och med önskligheten af en framtida nedsätt-ning i det inländska brefportot. Och med anledning häraf har Utskottet yttrat sig på ett sätt, som synes innebära, att — om också Utskottet funnit sig icke ega ingå i någon egentlig pröfning af frågan om en portonedsättning, hvilken fråga nu också icke till behandling föreligger — lämpligheten af en dylik nedsättning dock ansetts tvifvel underkastad.

Kanske misstager jag mig i denna min uppfattning.

Kanske afser Utskottets yttrande icke annat än att Utskottet lem-nar hela denna fråga derhän.

Men skulle yttrandet innebära att, när, utan olägenhet och utan fara för brist i postkassan, det inrikes brefportot kan ned-sättas till tio öre, en sådan nedsättning icke bör vidtagas, derför att påräknade öfverskottsmedel anses böra för andra ändamål användas, då anhåller jag att få för min del nedlägga en vördsam-gensaga mot en dylik uppfattning af postverkets ändamål; en upp-fattning, hvilken icke öfverensstämmer med den som år 1854 af Rikets Ständer godkändes.

Att, medan ett bref till Spanien, till Egypten, till Nordame-rika betalas med endast tjugu öre, för ett bref från en svensk ort

*Disposition
af postverkets
öfverskotts-
medel.*

Disposition af postverkets öfverskotts-medel.
(Forts.) till annan uppbära mer än tio öre, d. v. s. nära nog högre porto än i något annat europeiskt land, är ett förfaringssätt som kan och bör vidhållas, så länge ej postverkets tillgångar medgifva en portonedsättning, men också ej ett enda år längre.

Och Stats-Utskottets ärade herrar ledamöter skola säkert icke vara de sista att erkänna, det postverket har uppgifter att fylla, hvilka — vare sig de betraktas ur synpunkten af kulturens eller handelns eller industriens intressen — äro tillräckligt viktiga för att ej inrättningen bör beröfvas de medel, som äro nödvändiga, om densamma skall kunna uppfylla sitt ändamål, det att till så billigt pris och så fullständigt som möjligt betjena allmänheten.

Herr Törneblad: Till svar på hvad den siste talaren anført ber jag endast få nämna, att, så vidt jag kan förstå, Utskottet i motiveringen yttrat sig med all nödig försigtighet. Utskottet har icke på allra ringaste sätt uttalat sig vare sig om fördelarne eller olägenheterna af en nedsättning i brefportot, och anledningen hvarför Utskottet icke gjort detta har varit den, att den frågas besvarande tillhör ett helt annat Utskotts pröfning, när den en gång kommer till slutlig behandling. Utskottet har därför ansett grannlagenheten fordra att icke i den saken yttra någonting, utan blott betrakta frågan sådan den nu föreligger.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed slutad, och punkten bifölls.

4 och 5 punkterna.

Biföllos.

6—8 punkterna.

Lades till handlingarne.

9—12 punkterna.

Biföllos.

13 punkten.

Lades till handlingarne.

14 punkten.

Bifölls.

15 och 16 punkterna.

Lades till handlingarne.

17 punkten.

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.*

Grefve Lagerberg: Jag har icke kunnat deltaga i det slut, hvartill Utskottet kommit, af det enkla skäl att, då jag i fjor deltog i beslutet om en skrifvelse angående åvägabringande af förbättrad kommunikation mellan fastlandet och Öland, jag åtminstone för min del icke hade den uppfattningen, att landstinget eller kommunerna deri skulle blifva inblandade, utan att det skulle vara genom statens försorg en dylik kommunikation borde åstadkommas. Då jag således anser det vara med rättvisa och billighet förenadt, att Öland med sina 38,000 invånare kommer i åtnjutande under hela året af en god och ändamålsenlig kommunikation med fastlandet, har jag för min del icke tvekat att bifalla Kongl. Maj:ts proposition och således icke kunnat godkänna det der vilkoret, som finnes i klämman af Stats-Utskottets betänkande.

Jag vill icke vidare ingå i sjelfva frågan, då den redan är så fullständigt utredd dels i den Kongl. propositionen, dels af Kongl. Generalpoststyrelsen, utan inskränker mig till att allenast yrka afslag å Stats-Utskottets hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet Themptander: Intresset för att verkligen få bragt till stånd den kommunikationsanstalt, som här är i fråga, manar äfven mig att söka få ändring i den af Stats-Utskottet här gjorda hemställan under förhoppning, att Kongl. Maj:ts proposition måtte i oförändradt skick af Kammaren bifallas. Det är visserligen tillfredsställande att erfara, att Stats-Utskottet har delat Kongl. Maj:ts uppfattning derom, att ett lämpligt ångfartyg för besörjande af denna kommunikation bör på statsverkets bekostnad anskaffas, men Utskottet har såsom vilkor för det dertill erforderliga anslaget fordrat, att vederbörande landsting eller kommuner skulle åtaga sig att intill ett belopp af 10,000 kronor ansvara för den förlust, som årligen skulle kunna uppkomma på driftkostnaderna. Då det väl lär vara temligen gifvet, att Kalmar läns södra landsting, hvartill Öland hör, och af hvars område denna ö utgör den mindre delen, icke skulle vara villigt att lemna något bidrag till dessa kostnader, skulle det således vara på kommunerna på sjelfva Öland, som det skulle ankomma att ikläda sig den ansvarighet, hvarom här är fråga. En årlig utgift af 10,000 kronor är emellertid en så känbar uppoffring för dessa kommuner, att jag tror mig med säkerhet kunna antaga, att, om Riksdagen bifaller förslaget i den form Stats-Utskottet gifvit detsamma, detta kommer att blifva fullkomligt liktydigt med afslag på hela det af Kongl. Maj:t begärda anslaget. Kongl. Maj:t har, såsom Kammarerna behagade finna af det statsrådsprotokoll, som åtföljer den Kongl. propositionen, ännu icke ansett sig böra ingå i pröfning af det sätt, hvarpå denna kommunikationsled skall ordnas, sedan det ifrågavarande fartyget blifvit anskaffadt. Emellertid finnas i detta statsrådsprotokoll antydningar om olika sätt att dervid gå till väga. Bland annat antydes deri, att man skulle kunna förse

Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)

detta fartyg med befäl och manskap från flottans personal, en anordning, hvarigenom naturligtvis den beräknade driftkostnaden skulle komma att högst betydligt nedsättas. Stats-Utskottet har i detta utlåtande erkänt, att det skulle vara lämpligt, att staten vidkändes en årlig utgift af 5,400 kronor för denna trafiks uppehållande. Emellertid har nu, såsom herrarne veta, i ett bland handlingarne förekommande utlåtande beräknats, att den årliga förlusten på ifrågakvarande vinterkommunikation antagligen skulle komma att uppgå till 10,000 å 15,000 kronor. Frånräknas nu dessa 5,400 kronor, hvilka, såsom Utskottet sjelf erkänner, lämpligen skulle komma att drabba statsverket, och tager man tillika i beräkning den minskning i driftkostnaden, som skulle blifva en följd af fartygets bemannande med personal från flottan, så tror jag icke, att den uppoffring utöfver den redan af Utskottet erkända, som statsverket årligen skulle behöfva göra i och för detta ändamål, skulle blifva synnerligen stor. Nu är det emellertid klart, att det är alldeles omöjligt att på förhand kunna beräkna, huru driftkostnaderna komma att ställa sig, och detta i synnerhet därför, att man icke kan beräkna, till hvilket belopp trafikinkomsten kan komma att uppgå på denna kommunikationsled. Derfor anser jag också, att, om man nu på förhand skulle vända sig till dessa kommuner och fordra, att de skulle åtaga sig ansvaret för ett så högt belopp som 10,000 kronor årligen, detta icke skulle kunna annat än verka afskräckande på dem, huru lifligt intresserade de för öfrigt må kunna vara af att få denna kommunikation till stånd. Vidare tror jag äfven, att det gifves några synpunkter i denna fråga, som kanske icke blifvit af Stats-Utskottet tillräckligt beaktade, men hvilka äro af beskaffenhet att kunna tala för att staten i detta fall icke bör undandraga sig att bestrida de nödiga kostnaderna.

Såsom vi alla veta, är förhållandet för närvarande det, att staten besörjer vinterpostföringen mellan fastlandet och Gotland, hvilket sker medelst ett staten tillhörigt ångfartyg. De utgifter, postverket under de senaste fyra åren har fått vidkännas för denna vinterpostföring, hafva i medeltal uppgått till öfver 40,000 kronor årligen, men ett år uppgick denna kostnad ända till 49,000 kronor och sistlidna år till nära 46,000 kronor. Gotland har mellan 54,000 och 55,000 invånare, Öland åter har ett invånareantal af omkring 38,000. Nu säger visserligen Utskottet, att Ölands invånare icke, med afseende på öns geografiska läge samt deraf betingade samfärdselsförhållanden, kunna ega samma anspråk som Gotlands på statens mellankomst. Ja, det må vara sant, men å andra sidan ber jag få påpeka, att det också är stor skilnad mellan den summa af 40,000 kronor, som det gäller med afseende på Gotland, och de 10,000 å 15,000 kronor, som den ifrågakvarande kommunikationen med Öland är beräknad att kosta, och af hvilka siffror jag vågar antaga, att den mindre kommer att blifva den mera tillförlitliga, om man nemligen iakttager den besparing, som måste komma att blifva en följd af det föreslagna ångfartygets bemannande med personal från flottan.

Härtill kommer, att det gifves förhållanden, som på visst sätt göra behovet af en dylik reguliär förbindelse med fastlandet nästan större för Öland än för Gotland. Gotland är i vissa afseenden ett helt för sig, det utgör ett eget län och tillika ett eget stift. Öland deremot är en del af Kalmar län och utgör en del af Kalmar stift, men största delen af detta län och detta stift ligger på fastlandet. För den förbindelse, som måste ega rum mellan Öland och dess läns- och stiftsstyrelse, är Öland därför i behof af en betryggad vinterkommunikation med fastlandet, under det att detta behof icke förefinnes med afseende på Gotland. Vidare bildar Öland visserligen en egen domsaga, men det länsfängelse, som är gemensamt för Öland och större delen af Kalmar län, är beläget i Kalmar. Nu har det varit ett länge öfverklagadt förhållande, att under den del af året, då kommunikationen mellan Öland och fastlandet för öfrigt är afbruten, fängtransporter likväl hafva måst ske mellan Öland och Kalmar, och det är ju alldeles klart, att vid sådant förhållande fångarne antingen icke skola kunna med behörig noggrannhet öfvervakas, eller ock underkastas en rent af omensklig behandling, likasom det också är gifvet, att under sådana omständigheter faran för lif och helsa, såväl hvad fångarne som deras bevakning angår, måste vara mycket stor under dessa isfärder. Äfven ur den synpunkten anser jag, att staten icke bör undandraga sig att uppehålla ifrågavarande kommunikationsled, och det synes mig således vara icke blott ett enskildt ortintresse utan äfven allmänna intressen, som det gäller att här tillgodose.

Då härtill lägges, att det oftast är under den del af året, då vinterkommunikationen är helt och hållet afbruten eller åtminstone ytterligt försvårad, som Ölands invånare måste bereda sig på att anskaffa medel till erläggande af de årliga utskylderna genom försäljning af sina produkter, och då ju naturligt är, att svårigheterna att derför vinna afsättning måste vara betydligt större under den tid af året, då Öland är afstängdt från förbindelse med fastlandet, hvilket också har visat sig derigenom, att sädesprisen då ofta ställt sig åtskilliga kronor lägre på Öland än på fastlandet, så synes mig äfven deri ligga ett ganska talande skäl att icke förvägra Öland de lättade kommunikationer, som ön så väl behöfver, och hvilka endast uti denna form kunna komma denna landsdel till godo.

Visserligen har jag hört sägas, att man befarar att, i händelse orten sjelf icke skulle vara intresserad i denna affär, så att den hvarken skulle hafva godt eller ondt af, huruvida trafik kostnaderna stälde sig högre eller lägre, orten skulle komma att uppställa allt för höga anspråk på denna kommunikationsled och fordra en allt för lifdig och tät trafik mellan ön och fastlandet. I det afseendet får jag säga, att jag tror det allmänna ega nog motståndskraft mot ifrågavarande landsdel för att förhindra något sådant, när det visade sig att derigenom skulle för staten uppstå en betydligt ökad utgift. Då det skulle blifva postverket, som skulle komma att uppehålla ifrågavarande trafik, är jag fullt öfvertygad, att

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

Anslag till
anskaffande
af ett isbry-
tande ång-
fartyg.
(Forts.)

postverket i detta likasom i alla andra fall skulle låta sig angeläget vara att så mycket som möjligt nedbringa kostnaderna för trafikens uppehållande. Icke heller af den anledningen synes mig därför någon betänklighet böra möta att låta statsverket bära ifrågakvarande kostnader.

På grund af hvad jag sålunda har anfört, vågar jag hoppas, att Kongl. Maj:ts proposition måtte i oförändradt skick varda af Kammaren bifallen.

Herr Törneblad: Då denna fråga först började behandlas inom afdelningen, var man ganska betänksam, därför att frågan syntes komma att antaga rätt stora dimensioner för framtiden. Inom Utskottet fans, såvidt jag åtminstone uppfattade saken rätt, ingen enda, som icke ansåg det vara riktigt att anskaffa ett ångfartyg, för att uppehålla vinterkommunikationen emellan Kalmar och Öland. Riksdagens skrivelse från föregående år gaf äfven ytterligare stöd åt den mening, som i det afseendet kunde göra sig gällande. Men denna Riksdagens skrivelse innehöll naturligtvis först och främst en anhållan om, att förhållandena måtte blifva på det noggrannaste undersökta och frågan i dess hela vidd för framtiden tillräckligt utredd. Nu har frågan i sjelfva verket genom Kongl. Maj:ts proposition sönderfallit i två, nemligen anskaffandet för tillfället af en ångbåt — det är *a* — och underhållet och driften för framtiden af densamma — det är *b*. Det är en gammal regel, att "när man sagt *a*, får man också säga *b*"; och det är därför, som man varit litet betänksam att säga *a*.

Kommunikationen mellan Öland och fastlandet uppehålles nu af fem ångbåtar, tillhörande Kalmarsunds ångbåts-aktiebolag. Dessutom finnas minst tre särskilda ångbåtar, som till en del underhålla trafiken mellan Oskarshamn, äfvensom mellan Kalmar och Borgholm m. m. Under vintern äro dessa ångbåtar naturligtvis i viss mån hindrade att regelbundet besörja dessa kommunikationer. Men detta inträffar egentligen blott vid särskilda tillfällen, under det att i allmänhet samfärdseln upprätthålles dels genom ångbåtarna, som gå så länge de kunna trafikera, och dels öfver isen. Då det nu är af fullt kompetent person, nemligen lotsåldermannen inom Kalmar distrikt, intygadt, att isen i sundet vid 2 tums tjocklek begagnas till gående, vid fyra tums tjocklek köres med enkla lass och vid fem tums tjocklek med parlars, så torde Kammarens ledamöter mycket väl kunna inse, att afbrotten i samfärdseln icke böra kunna blifva synnerligen långvariga eller tätta. Att sådana förekomma, är ganska naturligt; och att menniskolif der en och annan gång, kanske hvarje år, spillas, är ty värr fallet. Jag fruktar dock, att detta icke kommer att helt och hållet upphöra, äfven om den kommunikation, som nu är föreslagen, bringas till stånd; ty samfärdseln mellan Öland och fastlandet sker på så många ställen, att koncentrerandet af densamma mellan Färjestaden och Kalmar alltid blir förändradt med en viss svårighet, åtminstone i början. Inom afdelningen och Utskottet behjertades fullkomligt den svårighet, som ön

hade i att upprätthålla samfärdseln. Jemförelsen med Gotland skedde derföre, att det naturligtvis är ofantligt mycket lättare att uppehålla den nu ifrågavarande kommunikationsleden, som i sjelfva verket omfattar ett så ringa afstånd och der posten i svårare fall kan öfverföras med isbåt mellan Stora Rör och Refsudden. Det fans också röster, som yrkade på, att man skulle med afslag å Kongl. Maj:ts proposition fästa uppmärksamheten på, att det erbjöd sig ett godt tillfälle att ombesörja kommunikationen, om man framdeles antoge Kalmarsundsbolagets anbud att mot femtusen kronor årligen uppehålla densamma. Det befans dock, vid närmare pröfning, att deri icke låg någon bestämd fördel framför det nuvarande, och att det vore af vigt att verkligen få en fullt betryggad kommunikation till stånd. För att förlusten i framtiden icke måtte blifva allt för stor, ansåg man det vara af vigt att intressera befolkningen i de närmast liggande orterna för den kommunikationsled, som vore i fråga. Och man fann icke något kraftigare medel för uppväckande af detta intresse än att anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta infordra vederbörande landstings och kommuners yttranden, huruvida de icke skulle vilja lemna bidrag dertill. I sådan händelse vore det nemligen gifvet, att denna farled skulle i befolkningens ögon komma att få vissa företräden framför den andra och äldre, med hvilken den hade svårt att kämpa, derest befolkningens direkta intresse i förlusten blefve ringa eller intet.

Detta var en af anledningarne, hvarföre man inom Utskottet tog denna utväg. Då det nyss yttrades, att det icke vore antagligt att Kalmar läns landsting i det afseendet skulle vilja lemna något bidrag, ber jag att få deremot åberopa det faktum, att samma landsting vid inrättandet af den kommunikation mellan Öland och fastlandet, som nu besörjes af Kalmarsundsbolaget, åtog sig garanti, om jag rätt minnes, under fem år med flera tusen kronor årligen, af hvilka dock intet behöft utgå. Att det nu ifrågasatta bidraget icke heller skulle komma att behöfva utgå framdeles, torde man kunna sluta deraf, att inom Utskottet en person, förtrogen med ortens förhållanden, ansåg att, om ångbåten öfverlemnades till ett enskildt bolag, det allmänna icke skulle behöfva vidkännas andra kostnader än för aflöning af befälhafvare och maskinist. Om nu ett enskildt bolag skulle kunna under sådana vilkor ombesörja trafiken utan särskildt bidrag, men naturligtvis icke utan kostnad för befolkningen, åtminstone den trafikerande, så vore det väl icke så farligt, om man sökte att i företaget, derest staten uppehåller trafiken, intressera ortens befolkning, för att derigenom söka nedbringa förlusten på trafiken, helst som densamma skulle ytterligare kunna minskas, om till fartygets bemanning användes flottans befäl och manskap.

Det har dock — jag erkänner det — genom, såvidt jag kan finna, ett förbiseende icke kommit att i klämman bestämdt betonas, att i denna förlust icke skulle tagas i beräkning hvad som åtginge till aflöning åt fartygets befälhafvare och maskinist. I motiveringen är, såsom herrarne finna, denna aflöning beräknad

*Anslag till
anshaffande
af ett isbry-
tande ång-
fartyg.
(Forts.)*

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

till sammanlagdt femtusen fyrahundra kronor; och Utskottet yttrar, att det anser lämpligast, om denna aflöning "oafkortad bestredes af statsverket, helst med postmedel, men att den förlust, som efter afdrag af sistnämnda belopp kunde på uppehållande af ifrågavarande vinterkommunikation årligen uppstå, blefve inom orten godtgjord".

Jag vill derföre, under förhoppning att Stats-Utskottets öfrige ledamöter icke hafva något deremot att invända, för min del bedja att få göra det tillägg till Stats-Utskottets förslag, att deri skulle efter orden i klämman "bidraga till godtgörande af den förlust, som" insättas orden "utöfver aflöning till fartygets befälhafvare och maskinist". Genom detta tillägg bringas klämman i full öfverensstämmelse med motiveringen och hvad som ursprungligen varit afdelningens mening; och jag anhåller att få yrka bifall till det förslag, jag sålunda formulerat.

Jag ber dock att få tillägga ytterligare några ord. Jag vill nemligen fästa uppmärksamheten på att kommunikationen mellan Kalmar och Öland är, såsom jag nyss nämnde, *under vanliga förhållanden* möjlig att besörja, ehuru understundom detta kan vara förenadt med vissa svårigheter. *I ovanliga fall* deremot är densamma rätt kinkig. Det har särskildt betonats, att det ifrågavarande fartyget skulle byggas så starkt, att det skulle kunna löpa ut i sundet vid sådana tillfällen, då Kalmarsundsbolagets båtar icke vågade sig ut, i synnerhet vintertiden, då svårare ishinder förekomma; och man har särskildt dervid framhållit de svårigheter, som af den starka strömsättningen och isdriften föranledas. I afseende derå yttrar också lotsältermannen i Kalmar i särskildt officiellt utlåtande: "Då isdrift förekommer, kan ingen ångbåt, den må vara aldrig så stark, uppehålla kommunikationen emellan Öland och fastlandet; farleden till Färjestaden är smal, på båda sidor omgifven af många grund, på hvilka drifisen, tagande ångbåten med sig, skulle bringa densamma".

Jemföres härmed, att de sakkunnige icke synas vara fullt ense om ångbåtens dimensioner och beskaffenhet, så kan väl Stats-Utskottet äfven härutinnan anses hafva haft något skäl för sin tvekan. Här har nemligen blifvit föreslaget, att ångbåten skulle få ett medeldjupgående af $8\frac{1}{2}$ fot. Deremot har Mariningeniören Frykholm velat erinra, att, till följd af farledens beskaffenhet, fartygets djupgående borde begränsas till 7 fot, men att dess storlek i öfrigt skulle vara lika med det ursprungliga förslaget. Den mekaniska verkstaden invänder häremot att, om man vill förändra djupgåendet, så kommer det att inverka på fartygets storlek, och att verkstaden icke anser lämpligt att konstruera en ångbåt, som blott vore 7 fot djupgående, men i öfrigt lika stor som ursprungligen blifvit föreslaget. Vid sådant förhållande, och då det synes som om frågan om fartygets beskaffenhet kunde tåla vid att något närmare utredas, innan saken afgöres, på det att detta fartyg, hvilket ju skulle vara till stor välsignelse för orten, måtte i alla händelser kunna fylla det mål, som blifvit detsamma föresatt och som ju äfven varit af Riksdagen

och befolkningen åsyftadt, anser jag Stats-Utskottets förslag kunna utan fara antagas.

Om jag ock, med den närmare bekantskap jag har om förhållandena, icke kan annat än beklaga, att ett uppskof med frågan synes erforderligt, måste jag dock såsom min åsigt uttala, att förhållandet, såvidt det låter sig bedöma för ögonblicket, är sådant, att ett obetingadt bifall till Kongl. Maj:ts proposition möjligen skulle kunna nu eller framdeles skada saken, hvaremot jag är fullkomligt öfvertygad om, att, derest Stats-Utskottets förslag, med den af mig deri nu gjorda ändring, antages, saken skulle komma att lösas på det för orden och staten lyckligaste sätt. Huruvida lands-tinget eller kommunerna kunna komma att lemna något bidrag, känner jag naturligtvis icke. Icke heller vet jag, hvilka vilkor de i sådant hänseende skulle kunna uppställa. Men äfven om några vilkor i sådant hänseende komme att af dem bestämmas, äro ju Kongl. Maj:t och Riksdagen i alla fall alldeles oförhindrade att taga frågan under ny ompröfning och bringa densamma till ett lyckligt slut, hvilket jag för min del högeligen önskar. Och jag har endast derföre, att jag anser saken bättre främjas på detta sätt, varit med om Utskottets förslag.

Att detta skulle vara liktydigt med afslag, kan jag icke förstå; och i sådant fall vill jag visst icke påyrka bifall till detsamma, men, fasthållande min åsigt, att frågan på det sättet lösas bäst, ber jag att få yrka bifall till Stats-Utskottets förslag, sådant detsamma af mig blifvit närmare formuleradt.

Herr Hallenborg: Jag för min del kan icke vara med om det förslag, Utskottet framlagt. Såvidt jag icke orätt uppfattade den siste talarens yttrande, framhöll han den gamla regeln, att den, som sagt *a*, äfven måste säga *b*. Derefter påstod han, att fartygets byggande skulle vara *a* och dess underhåll *b*. När nu Utskottet föreslagit, att fartyget skulle byggas, och sålunda redan uttalat sitt *a*, borde Utskottet efter min uppfattning äfven hafva sagt *b* och gå in på att fartyget skulle fullgöra sin bestämmelse på det sätt Kongl. Maj:t föreslagit, i stället för att, såsom nu skett, göra sig besvär att pruta på anslaget. Vi veta ju alla, hvilka svårigheter äro förenade med samfärdseln vintertiden mellan Öland och fastlandet. Det åberopas i betänkandet Mariningeniören Frykholms utlåtande, "att för behofvet af en ny isbrytareångare för Kalmarsund kunde ur erfarenheten om persontrafiken hemtas flera skäl, och dessa af "upprörande beskaffenhet"; att då Kalmarsundsbolagets båtar vore, om icke alldeles förkastliga till vintertrafik i Kalmarsund, likväl dertill mycket olämpliga, en kraftig isbrytareångare vore för ändamålet högeligen påkallad." Om nu, såsom den siste talaren sade, de sakkunnige icke vore ense om huru ett sådant fartyg skulle vara beskaffadt, så tycker jag att Stats-Utskottet varit fullt befogadt att, om Utskottet ansåg Kongl. Maj:ts proposition i detta afseende icke vara fullt tillfredsställande, helt och hållet afslå densamma. Men då nu Utskottet föreslår, att fartyget skall byggas, så tyckes det icke hafva fäst vidare

*Anslag till
anskaffande
af ett isbry-
tande ång-
fartyg.
(Forts.)*

*Anslag till
anskaffande
af ett isbry-
tande ång-
fartyg.
(Forts.)*

afseende vid den omständigheten, att de sakkunnige icke varit fullt ense om dess konstruktion.

Vi skola komma i håg att statsanslag lemnats till jernvägar snart sagdt öfver allt på fastlandet. Då nu för att afhjelpa Ölands behof af lättade kommunikationer ej begäres mer än detta lilla anslag för upprätthållande under vissa omständigheter af öns förbindelse med fastlandet, så borde väl staten äfven bekosta det föreslagna fartyget helt och hållet, utan att kommunerna på ön dervid behöfva vidkännas några utgifter. Emellertid föreslår man att de skulle dertill bidra med ett så betydligt belopp som 10,000 kronor om året. Jag tycker att sådant är att gå allt för långt i sparsamhet från statens sida. Jag har den åsigtten med afseende å våra öars befolkning, att det är statens skyldighet att göra allt hvad i dess förmåga står för att underlätta de svårigheter, som de äro underkastade med afseende på samfärdseln med fastlandet. Jag anser nemligen att denna fråga bör ses icke allenast ur ekonomisk ställe utan hufvudsakligast från fosterländsk synpunkt, ty om befolkningen på våra öar finner sig vara styfmoderligt behandlad, förlorar den ganska lätt den kärlek för fosterlandet, som är ett nödvändigt vilkor för att den under krigiska tider skall kunna stå emot påtryckningen från der landstigna fiender, hvilka erbjuda stora fördelar, för att tillförsäkra sig en lugn besittning af en ö, hvars innebyggare anse sig intet hafva att förlora, utan snarare mycket att vinna, under ett nytt herravälde. Om också detta är mera afsevärdt i afseende å Gotland, som både till storlek och läge är lättare än Öland utsatt för sådan eventualiteter, är dock den senare ön icke så obetydlig, att man bör förbise dess intressen och önsknningar, utan göra hvad man kan för att tillfredsställa dess behof — hvarföre jag yrkar bifall till Kongl. Maj:t proposition.

Herr Hasselrot: Till hvad som af föregående talare blifvit anfördt för Kongl. Maj:ts proposition är blott föga att lägga. Men då jag först väckt denna fråga i denna Kammare och tror mig kunna lemna åtminstone några faktiska upplysningar utöfver de redan nämnda, anhåller jag att få säga några ord.

Dervid ber jag då till en början att för min del få erkänna riktigheten af den princip, som legat till grund för Stats-Utskottets ifrågavarande hemställan, nemligen att staten i allmänhet, för att bispringa orterna med lättare kommunikationer, bör fordra så mycket intresse hos dessa orter, att de dertill i någon mån bidra. Men denna grundsats torde i likhet med alla regler kräfva ett eller annat undantag; och, efter min uppfattning, är det föreliggande fallet just ett sådant. För att nu ett dylikt undantag skall kunna anses vara berättigadt, synes det mig nödvändigt, att det visas, dels att möjlighet att på annat sätt anskaffa de erforderliga medlen saknas, dels att det behof, som man vill fylla, är af stor vigt och nytta. Hvad nu först möjligheten att anskaffa denna summa af 10,000 kronor om året beträffar, har redan chefen för Finansdepartementet antydtt, att någon anledning att vänta bidrag dertill från landstinget icke förefinnes, och i motsats till

hvad en ärad talare på kalmarbänken yttrade, har jag, efter hvad jag inhemtat under samtal med personer, förtrogna med förhållandena i denna ort, fått samma uppfattning. Jag anser, att denna kommunikation endast är till gagn för Öland och Kalmar stad, men för fastlandet i öfrigt har den icke någon betydelse; och det är därför icke sannolikt, att man hos fastlandets öfriga befolkning kan påräkna någon offervillighet för detta ändamål, synnerligast som Kalmar län har betydliga kommunala utgifter att bestrida. Kommunerna på Öland äro små och fattiga, och det finnes knappast någon del af riket, der hemmansklyfningen gått så långt som der. Detta gör, att de små brukningsdelarne lemna föga tillgångar utöfver hvad som åtgår till lefnadsbehofvens fyllande. På ön finnes dessutom en stor lös befolkning, som under sommartiden begifver sig öfver till fastlandet för att söka arbetsförtjenst, men om vintern återkommer och ökar fattigvårdstungan, hvilken derstädes i medeltal uppgår till nio gånger bevillningen. Under sådana förhållanden kan man icke förundra sig, om befolkningen derstädes skulle tveka att ikläda sig ansvar för en så stor årlig utgift som 10,000 kronor. Äfven om, såsom man säger, hela beloppet icke skulle komma att utgå, så måste dock alltid kommunerna åtaga sig hela ansvaret, och härpå vilja de säkert icke ingå. utan torde då hellre föredraga att bibehålla de nuvarande svåra förhållandena.

Hvad det andra vilkoret beträffar, nemligen att denna farled skulle vara af stor vikt, så vill jag visserligen erkänna att så icke är förhållandet i fråga om postens öfverförande; ty under de senare åren har posten med endast få nämnvärda undantag regelbundet blifvit öfverförd till Öland. Men detta sker med isbåt, då sundet icke kan befaras med ångbåt eller häst; och det är — det vill jag påstå i motsats till den siste talaren — icke sällan som så är förhållandet. Det inträffar långa tider såväl under hösten som i synnerhet på våren. Talaren på kalmarbänken nämnde, att isen i sundet användes till gående vid 2 tums tjocklek och till åkande vid 4 eller 5 tums tjocklek. Detta är sant, om sundet ligger helt och hållet, men is- och strömförhållandena medföra ofta, att, då isen på ett ställe af sundet är 4 å 5 tum tjock, det samma går öppet på andra håll, och det drager långt ut, innan sundet lägger sig så, att det kan befaras med häst och åkdon. Man måste då begagna isbåt, och resorna dermed gå så till, att en större båt, på hvilken posten och den resande placeras, skjutes på isen så långt det bär; och då isen brister, hoppar manskapet i båten. Sedan slår man sig fram till öppet vatten och ror till nästa iskant, båten drages upp på isen, hvilket vanligen har till påföljd, att aktern fylles med vatten, och posten och den resande får sig en kall öfversköljning. Dessa färder draga ofta ut hela dagen. Komma dertill storm och oväder, så finner man lätt, huru farliga de äro. Såsom chefen för Finansdepartementet nämnde, forslas ofta fångar öfver på detta sätt; och af en trovärdig person har jag hört, att två fångar hafva under de senare åren ådragit sig lunginflammation på vägen och till följd deraf sedan afidit.

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)

Det är hjertslitande att höra berättelserna om dessa stackars genomvåta och genomisade fångars lidanden under dessa resor. Det kan knappast vara staten värdigt att forsla fängslade personer på detta sätt. Att ingen transport af varor under sådana förhållanden kan ega rum, torde vara alldeles tydligt. Är det nu så, att ingen sannolik utsigt förefinnes att få det bidrag från kommunerna, som Stats-Utskottet föreslagit, och är denna kommunikation för Ölands befolkning af särdeles stor vigt och betydelse, så vågar jag hoppas, att jag icke förgäfves vädjar till Kammararens billighetskänsla och välvilja för detta Sveriges minsta landskap, då jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Jag gör detta med så mycket större hopp om framgång, som staten redan för postgången på Gotland uppoffrar 40,000 kronor, under det att här endast är fråga om 10,000 kronor, och dertill kommer, att Öland är det landskap, som minst af alla kommit och i framtiden kan komma i åtnjutande af statsunderstöd för allmännyttiga företag, ty någon jernvägsbyggnad lärer der icke komma att ske, och ön har icke några sjöar att sänka eller mossar att uttorka. Den behöfver denna hjälp; och jag upprepar derfor mitt yrkande om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Casparsson: Den ledamot af Stats-Utskottet, som uppträdde till försvar för Utskottets af honom korrigerade mellanmening, yttrade, att, när man sagt *a*, får man säga *b*. I fjor sade visserligen Riksdagen *a*, och detta in amplissima forma, men genom det vilkor, som Stats-Utskottet nu föreslagit, tror jag, att man verkligen kunde undslippa att säga *b*.

Stats-Utskottet anför Riksdagens skrifvelse i fjor, hvilken skulle innehålla, "att befolkningens på Öland anspråk äro behjertansvärda". Så har Riksdagen icke precist uttryckt sig, utan Riksdagen har sagt, att de till och med äro "*särdeles* behjertansvärda", och Stats-Utskottet, som eljest vid denna riksdag varit fallen för starka uttryck, har utstrukit detta ord "*särdeles*"; jag vet icke, om det är en lapsus calami, eller om det är utgiften på de 10,000 à 15,000 kronorna, som förorsakat detta ords försvinnande. Så har Riksdagen emellertid verkligen sagt, och jag tror, att man icke kan yttra sig mycket starkare i fråga om sjelfva saken.

Nu har Stats-Utskottet föreslagit, att antingen landstinget eller kommunerna skulle ikläda sig ansvaret för 10,000 kronor årligen, och samme ärade talare har anført, att Kalmar landsting redan har iklädt sig garanti för *ett* ångbåtsbolag. Jag känner icke, om landstinget kan vara så frikostigt, att det vill ikläda sig garanti för ytterligare en ångbåt, men om så icke är, faller hela kostnaden på Ölands kommuner. De äro, om jag icke misstager mig, 34, och det skulle således blifva en årlig kostnad på hvar och en kommun å 300 kronor, och jag föreställer mig, att kommunerna skola draga sig för bördan af en sådan utgift. Jag anser i allmänhet, att man icke bör ställa statsändamål på hälftenbruk, och postkommunikationen är obestriddligen ett statsändamål. Under sådana förhållanden tror jag, att staten ensam bör ikläda sig an-

svaret och kostnaden för kommunikationens underhåll. De skil- dringar man hör om farorna på isfärder mellan Öland och fast- landet, äro af en ganska ruskig beskaffenhet, och Generalpoststy- relsens biträde, som afgifvit utlåtande i frågan, säger, "att det kan anföras skäl och dessa af en ganska *upprörande beskaffenhet*".

Jag hemställer huruvida det, under sådana förhållanden, kan vara skäl att för en utgift af 10,000 kronor tveka att söka före- komma dessa tilldragelser af upprörande art. Den jemförelse, som Utskottet har gjort mellan förhållandena på Öland och Got- land, är redan af Herr Chefen för Finansdepartementet bemött på ett som mig synes fullt tillfredsställande sätt. Jemförelsen är icke riktig, ty Gotland har sin egen länsstyrelse och stiftsstyrelse, men det har icke Öland, så att under vissa förhållanden dess invånare äro tvungna att gifva sig öfver sundet, och det är notoriskt, att det inträffat, att de på dessa vinterfärder dränkts som kattungar. Ur mensklighetssynpunkt anser jag således, att denna fråga icke bör förryckas genom det vilkor, som Stats-Utskottet föreslagit, utan anhåller om rent bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Jöns Pehrsson: Det lider väl intet tvifvel, att icke regeringens förslag i denna fråga här blifver antaget utan vidare påtryckning, och det kan visserligen tyckes vara godt, att Stats- Utskottet någon gång sökt bereda en inkomst eller minska en ut- gift för statsverket, men i detta fall tror jag icke att man bör tveka att välja den rättvisaste vägen. Vi kunna nemligen icke för- neka, att, då vi hafva ön Öland såsom en del af vårt land, det minsta vi kunna göra är att se till att dess invånare få en drag- lig väg till och från sin ö. Jag tror mig bestämdt kunna påstå, att, om kompetenta personer finge öfvertaga detta fartyg, som här är i fråga att byggas, dessa skulle öfvertaga och trafikera linien utan utgift för staten, hvarjemte vi å andra sidan skola komma i håg, att oftast, då staten utför någonting, detta blir dyrare, än hvad eljest skulle komma i fråga. Nu heter det här, att kommu- nerna skulle betungas med högst 10,000 kronor såsom bidrag till godtgörande af den förlust, som på samma trafikleds uppehållande må kunna årligen uppstå, men jag tror, att inga skäl tala för, att dessa kommuner åläggas denna utgift, och jag är öfvertygad, att denna Kammare skall godkänna Kongl. Maj:ts proposition i före- varande fall såsom den mest billiga och behöfliga, som gerna kan framkomma. Jag yrkar afslag på Utskottets förslag och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Ekström: Då Riksdagen förra året aflät underdånig skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, så ifrågasattes alldeles icke, att vare sig landsting eller kommuner skulle på något sätt bidraga för åstadkommande af den nu omhandlade kommunikationsleden. Om man verkligen äfven på denna fråga hade velat tillämpa den grundsats, som vid åtskilliga tillfällen har blifvit tillämpad, och som en talare nyss kallat "hälftenbruk" — en benämning, som jag också vill gifva åt detta sätt att gå till väga — nemligen att, jemte

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

det att statsverket bestrider en kostnad, äfven ålägga kommuner eller landsting att bestrida en del deraf, då hade man också bort uttala detta redan vid afåttandet af riksdagsskrifvelsen förra året. Men så har icke skett. Den talare, som å Stats-Utskottets vägnar har uppträdt, har gjort en distinktion mellan *a* och *b*, men så, att Riksdagen nu icke behöfde säga *b*, eller med andra ord, att Riksdagen icke af förra årets skrifvelse borde anse sig bunden att nu obetingadt bifalla Kongl. Maj:ts proposition. För min del tycker jag, att har man sagt *a*, så bör Riksdagen också säga *b*, d. v. s. här bifalla Kongl. Maj:ts förslag; men att dervid fästa vilkor, så omfattande som Stats-Utskottet nu har föreslagit, synes mig i alla händelser olämpligt. Hvem representerar kommunerna i en landsort, och hvem har Riksdagen hittills vanligen tagit i anspråk för att bidrag skola å ortens vägnar lemnas, när det varit fråga om åstadkommande af allmännyttiga företag? Jo, landstinget. Men nu har Stats-Utskottet icke låtit nöja sig med landstinget, eller att det ensamt skulle åtaga sig ett bidrag å ortens vägnar, utan äfven kommunerna sjelfva skulle göra det. Men utom det, att de derigenom skulle blifva alltför mycket betungade, skulle det blifva ganska svårt, ja, omöjligt att åstadkomma någon enighet om sättet, huru dessa 10,000 kronor skulle fördelas på de olika menigheterna.

För öfrigt synes mig fordrandet af en ansvarsförbindelse å 10,000 kronor årligen för obegränsad tid vara ett alldeles orimligt anspråk, och då jag för min del anser det icke vara lämpligt att vid anslaget fästa ett sådant vilkor, hemställer jag för den skull om bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Utskottets förslag.

Herr vice Talmannen: Då jag i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof såg framställningen om ett isbrytarefartyg för vintertrafiken mellan Öland och Kalmar, så helsade jag verkligen denna framställning med stor tillfredsställelse. Efter mitt förmenande är det en humanitetsfråga att icke låta beröringen mellan en så talrik befolkning som den på Öland och fastlandet, hvarest denna befolkning har förnämsta afsättningsorten för sina produkter, bero på så ytterst svåra och osäkra förhållanden, som för närvarande äro rådande för densamma. Det är således icke utan en viss förvåning som jag sett, att Stats-Utskottet belastat den Kongl. propositionen med vilkor, som äfven i min tanke skola helt och hållet omintetgöra den afsigt, som den Kongl. propositionen innebär. Huruvida landstinget kan vara villigt att bidraga med så stort belopp, som här är i fråga, derom kan man nu tvista, men man kan derom ingenting annat veta än att det är osannolikt, då i alla fall den största delen af landstinget tillhör fastlandet, och en årlig uppoffring af 10,000 kronor är en ganska betydlig uppoffring för ett landsting. Att åter hänvisa saken till 33 särskilda kommuner för att samla ihop en årlig afgift af 10,000 kronor, det synes mig verkligen icke vara mycket ändamålsenligt; ty svårligen lära de väl komma

öfverens vare sig om beloppet eller om proportionen, i hvilken hvar och en skall betala, och om några befinnas villiga, äro andra ovilliga. Bifall till det af Stats-Utskottet uppställda villkoret kan således icke vara annat än alldeles detsamma som att afböja saken för det närvarande. Då jag föreställer mig, att det finnes åtskilliga bland Kammarens ledamöter, som, om ock i mindre skala, hafva någon närmare kännedom om de utomordentliga svårigheter, som under de tider af året, då det, som man säger, hvarken bär eller brister, äro förenade med färder till och från jernförelsevis hvarandra närbelägna ställen, så vågar jag hoppas, att Kammarerna skall, på sätt så många talare yrkat, behjerta denna sannerligen ganska viktiga fråga, och jag är, för min del, fullkomligt öfvertygad att, om den Kongl. propositionen bifalles, och följaktligen trafiken kommer i gång, man inom en mycket kort tid icke skall kunna fatta, att det varit möjligt, att man bibehållit ett så oefterrättligt tillstånd så länge som verkligen skett. Jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

Herr Törneblad: Det kan kännas rätt smärtsamt att nödgas åter uppträda, allra helst då jag, såsom jag förut yttrade, högeligen behjertar Ölands invånares önsknings i detta afseende och på nära håll sett de svårigheter, med hvilka de hafva att kämpa. Men då så många anmärkningar blifvit gjorda mot Utskottets förslag, har jag ansett det vara en tvingande nödvändighet, som jag, för min del, icke kan neka underkasta mig, att försöka ytterligare svara för de åsichter Utskottet framställt, efter som jag kunnat finna af diskussionen, att de förut af mig anförda skälen icke måtte hafva blifvit tillräckligt framhållna eller möjligen icke rätt uppmärksammade. Då ber jag först att få anmärka, att i fråga om *a* och *b* hafva de herrar, som åberopat den omständigheten att Riksdagen har sagt *b*, helt enkelt förbigått, att Riksdagen icke framlagt något bestämdt förslag utan endast sagt, "att Kongl. Maj:t täcktes efter vederbörlig utredning för näst sammanträdande Riksdag framlägga förslag till upprästande af en ordnad och tidsenlig vinterkommunikation emellan Öland och Kalmar, *vare sig genom aftal med enskildt ångfartygsbolag eller genom statens försorg*". Riksdagen har derigenom sagt *a* på ett sådant sätt, att *b* kunde sägas på två sätt, och att *b* kan sägas på två sätt, det visade sig af hvad en ärad motståndare anförde, då han sade, att, om enskilda personer finge taga saken om hand, det icke skulle kosta statsverket så mycket. Jag tror mig således hafva visat, att Stats-Utskottet för sitt förslag har att bjuda rätt goda grunder.

Det har vidare anmärkts, att här vid lag icke talats om de särdeles behjertansvärda skälen, hvilka i Riksdagens skrifvelse omtalats. Detta har skett derföre, att i fjor framlades saken i sin allmänhet, men i år har der just i motiveringen blifvit gjord en jämförelse med Gotland, och i jämförelse med Gotland kan man svärigen säga, att dessa skäl äro särdeles behjertansvärda.

Afven har man sagt, att förhållandena äro olika med hänsyn

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

till länsstyrelsen och stiftsstyrelsen och annat, hvarigenom Öland är hänvisadt till en ständig beröring med Kalmar, och detta har sin fullkomliga rigtighet. Men den isbrygga, som lägger sig öfver sundet, den förekommer i allmänhet icke mellan Gotland och Vestervik, der går man icke, ej heller kör man hvarken med enbets- eller med parlass, hvilket ofta är förhållandet mellan Kalmar och Öland, hvartill kommer, att sjökommunikationen i vanliga fall redan nu rätt väl uppehåles.

Då det tillika blifvit framhållet att detta är en humanitetsfråga, så går jag gerna in derpå. Men man bör äfven se till, att icke humanitets känslan förleder till att antaga något, som möjligen framdeles kunde befinnas icke vara fullt ändamålsenligt eller åtminstone icke betryggande i förhållande till kostnaden. Är det nu så, att kommunikationen mellan Kalmar och Öland mycket sällan är afbruten, hvad är det då man vill vinna? Jo, att den aldrig skall blifva afbruten. Men detta kan icke vinnas utan genom ett isbrytarefartyg, hvars byggande äfvensom uppehållandet af kommunikationen genom statens försorg skulle medföra en årlig förlust af omkring 10 à 15,000 kronor, hvarjemte det gamla ångbåtsbolaget genom konkurrens med detta skall blifva lidande. Det har blifvit sagdt, att landstinget redan har garanterat andra ångbåtar. Ja, det är sant, det gjorde det för att få saken i gång, men denna garanti är slut, och landstinget har aldrig behöft betala något. Skulle det icke möjligen kunna blifva samma förhållande nu? Det är alldeles icke otänkbart, om man nemligen uppställer sådana vilkor, att ångbåten trafikerar så billigt som möjligt, och man kan få ortens befolkning tillräckligt intresserad för saken. Ty jag fruktar, att om man icke får befolkningen intresserad därför, förlusten skall blifva alltför stor. Men är befolkningens intresserad, då blir det en helt annan sak, då skall icke det gamla bolaget uppträda med samma kraft såsom konkurrent och det icke blott vid Färjestaden, utan äfven på många andra ställen. Jag har endast velat anföra detta såsom stöd för uppfattningen inom Stats-Utskottet, men om Riksdagen anser, det befolkningens anspråk kräfer, att man åtager sig, om ej nu juridiskt, åtminstone moraliskt att för framtiden lemna det erforderliga bidraget, så är naturligtvis Riksdagen i sin goda rätt, och ingen skulle hellre se detta än den, som intresserar sig för ortens befolkning. Jag har med dessa ord endast velat försvara Utskottets uppfattning af frågan.

Herr Burman: Då ingen af Norrlands representanter yttrat sig i denna fråga, tror jag mig kunna försäkra, att norrländingarne icke skola rygga tillbaka för den kostnad, som här är i fråga, ty ingen kan bättre än de känna till, hvilka hinder svåra kommunikationer lägga i vägen för ett lands förkofran och tillväxt. Utan att vidare inlåta mig i frågan, yrkar jag bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och

Talmannen, att i afseende på förevarande punkt, hvars godkännande i oförändradt skick ej blifvit under öfverläggningen begärdt, yrkats dels, af Grefve *Lagerberg m. fl.*, att Kammaren måtte afslå Utskottets hemställan, i hvad den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifalla samma nådiga framställning oförändrad, dels ock, af Herr *Törnebladhs*, att Utskottets hemställan måtte godkännas med tillägg näst efter orden "den förlust som" af orden: "utöfver aflöningen till fartygets befälhafvare och maskinist".

*Anslag till
anskaffande
af ett
isbrytande
ångfartyg.
(Forts.)*

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till Utskottets hemställan, vidare på bifall till Grefve *Lagerbergs* yrkande och slutligen på bifall till Herr *Törnebladhs* yrkande; och förklarades propositionen på bifall till Grefve *Lagerbergs* yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

18 punkten.

Bifölls.

19 punkten.

Herr Fröman: I sitt utlåtande i fråga om min motion yttrar sig Stats-Utskottet: "På sätt förstnämnde motionärers framställning gifver vid handen, hade länsstyrelsen i Kopparbergs län redan den 27 Januari 1881 hos Kongl. Maj:t hemställt om aflåtande till Riksdagen af proposition i enahande syfte, som det i nu föreliggande motioner angifna, men någon sådan proposition har det oaktadt icke blifvit till Riksdagen aflåten." Giltigheten af denna för motionens framgång viktiga anmärkning beror naturligtvis derpå, hvilka orsakerna kunna hafva varit dertill, att någon Kongl. proposition icke följt på Konungens Befallningshafvandes hemställan. Hvilka dessa orsaker varit, är och blifver oss obekant, så vida icke möjligen Herr Chefen för Finansdepartementet finner anledning att derom lemna någon upplysning. Hvad man gissningsvis skulle kunna sluta sig till vore det, att framställningen från Konungens Befallningshafvande kommit för sent för att kunna göras till föremål för Riksdagens pröfning vid förra årets riksmöte, då den är daterad i slutet af Januari 1881. En annan omständighet är, att nämnda framställning från Konungens Befallningshafvande innefattade mycket mer, än hvad som sedermera blifvit upptaget i motionen. Der sattes nemligen i fråga icke allenast, att det gamla lasarettshuset skulle inköpas och inredas till arbetslokal för landshöfdingeembetet, utan äfven att det skulle påbyggas, och den öfre våningen inredas till residens åt landshöfdingen. Dertill blefvo kostnaderna naturligtvis betydligt större, och frågan antog en sådan utsträckning, att man icke kan undra på, att Kongl. Maj:ts regering icke genast var färdig med en framställning i ämnet till Riksdagen.

*Ifrågasatt
inköp af
gamla lasa-
rettstomten
i Falun.*

Vidare yttrar Utskottet: "Vid sådant förhållande, och då

*Ifrågasatt
inköp af
gamla lasa-
rettstomten
i Falun.
(Forts.)*

Kongl. Maj:t är bäst i tillfälle att jemföra de särskilda statsbehofvens inbördes vigt, har Utskottet, utan att vilja bestrida behöfligheten af nya lokaler för ofvannämnda embetsmyndigheter i Kopparbergs län, icke ansett sig böra biträda motionärernes förslag. Jag är Utskottet tacksam för detta erkännande af det giltiga i behofvet, som är mycket utförligt framställt och motiveradt i Konungens Befallningshafvandes ifrågavarande skrifvelse, och som är bekräftadt af så många personer från orten, som känna till förhållandet, och hvarom jag, särskildt för min del, kan lemna intyg, emedan jag under det sista årets embetsresa besökte dessa lokaler och fann dervid bekräftelse på de uppgifter, som om dem äro lemnade. Emellertid skulle jag funnit mig vid det slut, hvartill Utskottet kommit, i synnerhet som Utskottet tillika yttrar, att det endast är *för det närvarande*, som det ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen, om icke här i detta fall vore ett periculum in mora, och för att afvärja denna fara, har jag beslutat mig för att frånträda för det närvarande en del af hvad i motionen blifvit ifrågasatt. Den del af frågan, som återstår, och som är af så stor vigt att nu få afgjord, rör inköpanDET af den ifrågavarande lasarettstomten. Förhållandet är nemligen det, att denna tomt har ett särdeles fördelaktigt läge, och åbyggnaderna på densamma äro för det ifrågavarande ändamålet särdeles lämpliga såsom mycket solida och mycket rymliga. Jag skall tillåta mig att i afseende på beskaffenheten af denna tomt i minnet återkalla hvad som i motionen blifvit ur Konungens Befallningshafvandes framställning i ämnet anfördt. Efter beskrifningen å de ifrågavarande lokalernas beskaffenhet anför länsstyrelsen vidare: "att fråga tillförene varit å bane om att medelst tillbyggnad till kanslihuset åstadkomma ökad utrymme för sessionsrummet och de till landskontoret hörande lokaler äfvensom för arkivet, men då utom det att kostnaden för en dylik tillbyggnad antagligen skulle blifva ganska betydlig, dertill komme, att rummens nuvarande indelning uti kansli- och arkivhusen syntes äfven med en sådan tillbyggnad omöjliggöra embetslokalernas ordnande på ett ändamålsenligt sätt, samt öfriga här ofvan anmärkta olägenheter, såsom förorsakade af sjelfva det otjenliga byggnadssättet och byggnadsmaterialet, antagligen fortfarande komme att kvarstå eller i alla händelser icke kunna utan ständiga reparationer och dermed förenade dryga kostnader afhjelpas." Detta har således föranlett Konungens Befallningshafvande att föreslå inköpanDET af den ifrågavarande tomten med dess åbyggnader. Med afseende på husbyggnaden yttrar Konungens Befallningshafvande: "Då detta af tegel uppförda hus, innehållande i längd 155 fot och i bredd 45 fot samt afdeladt uti tvenne våningar förutom en stor vind jemte vindsrum, dels i anseende till sitt centrala läge, dels sitt betydande utrymme och dels till den dermed förenade vidsträckta tomten, innefattande en areal af 68,012 kvadratfot, syntes länsstyrelsen synnerligen passande till ett landsstatshus, hvilket utan svårighet kunde inrymma samtliga här ofvan omförmålde erforderliga embetslokaler, så afåt länsstyrelsen till länets sist församlade landsting en framställning

i syfte att få utrönt, om och på hvilka villkor landstinget kunde vara villigt att till kronan försälja den ifrågavarande tomten med tillhörande åbyggnader, och har, på sätt Eders Kongl. Maj:t be-
 hagade inhemta utaf bilagda utdrag af landstingets protokoll för den 29 sistlidne September, landstinget till svar härå, såsom orden i protokollet lyda, "med fästadt afseende på det stora behofvet af ändamålsenligare lokal för länsstyrelsen", enhälligt förklarar sig vilja till kronan öfverlåta tomten med derå befintliga byggnader mot en köpeskilling af trettio tusen kronor, under villkor dock att köpet komme till stånd före innevarande års utgång", det vill säga före 1881 års landsting. För att få utrönt kostnaden för husets inredning åberopar länsstyrelsen, att en arkitekt från Kongl. Öfverintendentsembetet på stället tagit saken i betraktande och upprättat kostnadsförslag. Det förslag åter, hvartill jag nu ville komma, vore det, att så fort ske kunde detta hus måtte inköpas, och för detta ändamål nödvändiga medel måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition. Om detta hus nu icke inköpes, så har man naturligtvis icke någon säkerhet för, att det icke kan komma att säljas till någon annan person, och att, om det sedermera skulle köpas, det kunde blifva betydligt dyrare. När man således, enligt hvad Konungens Befallningshafvande upplyser, icke kan utan allt för stora kostnader göra en tillbyggnad till det nuvarande huset, och de reparationer, som derigenom komma att årligen tarfvas, alltid skola förorsaka dryga kostnader, så hemställer jag till Stats-Utskottets herrar ledamöter och de öfriga af herrarne, som bättre förstå denna sak än jag, huruvida det icke vore att åsidosätta nödig omtanke för statens bästa att låta ett sådant tillfälle som detta gå sig ur händerna. Det är på grund deraf som jag inskränker det i min motion framställda yrkandet derhän, att Riksdagen måtte ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 30,000 kronor för att, efter frågans ytterligare utredning, om en sådan anses vara af nöden, användas till inköp af gamla lasarettstomten i Falun med derå befintliga åbyggnader. Jag har satt i fråga, huruvida någon ytterligare utredning rörande denna särskilda del af motionens innehåll skulle vara af nöden, då densamma syns mig fullt utredd, men, för den händelse Kongl. Maj:t skulle finna sådant vara af behofvet påkalladt, så må en ny utredning gerna ega rum.

Med denna framställning vågar jag vördsamt vända mig till Kammaren och begära Kammarens gunstiga bifall dertill.

Herr Falk: Stats-Utskottet har icke förnekat behöfligheten af nya embetslokaler för länsstyrelsen i Falun, men har dock af principiella skäl *icke för närvarande* kunnat till bifall förorda det nu föreliggande förslaget, derföre att detta icke kommit från Kongl. Maj:t och således saknar nödig utredning. På sätt i motionen omförmäles, har likväl en fullständig utredning blifvit genom Kongl. Öfverintendentsembetet verkställd. Intendentsembetet har ock för sin del tillstyrkt inköp af gamla lasarettstomten med derå befintliga byggnader för apterande till embetslokaler för länssty-

*Ifrågasatt
 inköp af
 gamla lasa-
 rettstomten
 i Falun.
 (Forts.)*

*Ifrågasatt
inköp af
gamla lasa-
rettstomten
i Falun.
(Forts.)*

relsen, emedan de nuvarande lokalerna ansetts i högsta grad dåliga och oändamålsenliga.

Sedan landshöfdingen under sistlidna året måst öfverlemna det förut varande sessionsrummet till landskamrerarens disposition, emedan dennes rum var alldeles otillräckligt, har landshöfdingen icke något annat mottagningsrum än ett på nedra botten, hvartill ingången är under en trappa, och som saknar tambur. Alla, som komma för att söka landshöfdingen, hafva följaktligen icke någon plats, der de kunna taga af sina öfverplagg eller vänta på att blifva mottagna, utan få då stå i förstugan.

Detsamma är förhållandet med embetsmännen inom länsstyrelsen, då de komma för att föredraga något ärende. De få vänta i förstugan, om någon är inne hos landshöfdingen, såvidt de icke föredraga att åter springa uppför trappan; men då kunna de naturligtvis ej veta när landshöfdingen åter blir ensam. I saknad af tillräckligt rymliga egna embetslokaler måste, för de tid efter annan inför Konungens Befallningshafvande förekommande sammanträden, såväl residenset, som är staldt till landshöfdingens disposition, som drätselkammarens lokal tagas i anspråk. För pröfningskomiténs sammanträden hyres vanligen lokal i ett hotell, och då skola alla handlingar och böcker, som för tillfället behövas, forslas från länsstyrelsens lokal till den förhyrda. Det har visserligen varit ifrågasatt att afhjelpa dessa olägenheter genom tillbyggnad och förändring i inredningen af de nuvarande embetslokalerna, men vid närmare undersökning har befunnits, att dessa gamla hus äro uppförda af kopparslagg, som ligger i kalkbruk. Nu har denna slagg den egenskapen att den förvittrar och upplöser kalkbruket, så att det liknar en mjölhög. Det hände också för några år sedan, att det hörn på huset, der ränteriet är beläget, föll ned på gatan, till stor förskräckelse för dåvarande räntmästaren. Då huset består af så poröst byggnadsämne, är det naturligtvis svårt att hålla varmt under den kalla årstiden. Dessutom är sjelfva tomten icke så särdeles fördelaktig. Å den sidan, som är belägen vid Åsgatan, äro de ifrågavarande embetslokalerna uppförda, men af den sidan, som är belägen vid Slaggatan, eger en färgare en fyrkant, som går in uti tomten, der har han sitt färgeri, som ju är en eldfarlig inrättning och således icke något fördelaktigt granskap för lokaler, der dyrbara arkiv och kartverk förvaras, hvilka icke kunna ersättas, om de skulle brinna.

Skulle de gamla lokalerna komma att tillbyggas och omregleras, behöfves en sådan genomgående reparation, att man, under den tiden reparationen pågår, måste inrymma embetsverken i någon annan lokal; en sådan tror jag skulle vara nära nog omöjligt att anskaffa i Falun.

Af dessa skäl anser jag det vara för staten fördelaktigast att inköpa den gamla lasarettstomten, som är belägen midt emot länsstyrelsens arkivhus; den är tillräckligt stor och alldeles regulier, går tvärt igenom kvarteret ned till Trotzgatan och mötes der på andra sidan om nämnda gata af ett nyanlagdt plantage, således en öppen plats.

Falu stad erbjöd sig för några år sedan att för ett pris af 30,000 kronor inköpa den ifrågavarande tomten med åbyggnader för att användas till folkskola, men landstinget, som ansåg anbudet alldeles för lågt, afslog detsamma.

Efter framställning af Konungens Befallningshafvande förklarade dock 1880 års landsting sig, med fästadt afseende på det stora behovet af ändamålsenligare lokal för länsstyrelsen, vilja till kronan öfverlåta tomten med derå befintliga byggnader mot en köpeskilling af trettiotusen kronor, under vilkor dock att köpet komme till stånd före innevarande års utgång. Det är således af största vigt att anslag nu beviljas åtminstone till inköp af tomten, på det att detta fördelaktiga anbud icke måtte gå staten ur händerna. Jag anser att här föreligga omständigheter af den beskaffenhet, att man bör frångå de principiella skäl, på hvilka Utskottet grundat sitt afstyrkande. Anskaffandet af en ny lokal är endast en tidsfråga, och jag hemställer, om det kan vara rätt att längre låta Kopparbergs länsstyrelse finnas i den nu befintliga dåliga lokalen.

Jag inskränker mig emellertid till att biträda det förslag, som blifvit framställt af Herr Fröman.

Herr Törnebladh: Jag är nog lycklig att icke behöfva till vederläggande upptaga det hufvudsakliga skäl, som blifvit anfördt för bifall till motionen, behovet af den föreslagna lokalen; ty att ett sådant behof förefinnes har Stats-Utskottet erkänt. Deremot vill jag påpeka ett hufvudsakligt skäl för afslag, hvilket under den föregående diskussionen blifvit mindre framhållet, och det är det principiella skälet. Man har visserligen sagt, att här skulle vara fara för ögonblicket, men då Riksdagen, såvidt jag förstår, kan hafva det förtroende till regeringen, att, om någon fara för ögonblicket hade förefunnits, regeringen visst icke underlåtit att sin pligt likmätigt vidtaga de åtgärder, som varit af behovet påkallade, torde icke heller det skälet kunna tillmätas någon afgörande betydelse. Återstår då att något yttra sig om det principiellt rigtiga eller origtiga i att på grund af enskild motion anvisa anslag till institutioner och byggnader för desamma. Detta är alltid en mycket vansklig väg, ty börjar jag med att säga *a*, får jag snart äfven säga *b*, för att nu upptaga ett moment från föregående diskussion, hvilket äfven kan gälla förslaget om att anvisa 30,000 kronor. Att nu bifalla Herr Frömans förslag vore i sjelfva verket att säga *a* utan att hafva pröfvat *b* tillräckligt, och då vore så godt taga allt på en gång. Om i allmänhet, då fråga är om institutioners behof, det är högeligen önskligt, att Kongl. Maj:t förut utredt frågan och gjort framställning derom till Riksdagen, så gäller väl detta allra främst i afseende å den myndighet, som kallas Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; ty redan i det namnet ligger en tillräcklig häntydan på att framställningar af dylik art företrädesvis böra komma från den Kongl. Maj:t, om hvilkens befallningshafvande det är fråga. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

*Ifrågasatt
inköp af
gamla lasa-
rettstomten
i Falun.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
inköp af
gamla lasa-
rettstomten
i Falun.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härmed slutats, yttrade Hr Grefven och Talmanne, att derunder yrkats dels bifall till förevarande punkt, dels ock, af Hr *Fröman*, att Kammaren måtte fatta följande beslut: att Riksdagen ställer till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 30,000 kronor för att, efter frågans ytterligare utredning, om sådan anses vara nöden, användas till inköp af gamla lasarettstomten i Falun med derå befintliga åbyggnader.

Härefter gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, hvarvid propositionen på bifall till Utskottets hemställan besvarades med öfvervägande ja.

*Undersök-
ning ang. en
kommunika-
tionslinie
mellan Ve-
stervik och
Libau.*

20 punkten.

Herr De Maré: Om den föreliggande frågan endast gälde ett ortintresse, skulle jag icke våga att begära ordet, utan åtnöja mig med att i tysthet biträda reservantens förslag; men enligt min uppfattning har frågan en vida större och allmänare betydelse. Utan tvifvel erkänna vi alla vigten för vårt land af handelsförbindelser med Ryssland och önska desamma utvidgande så mycket som möjligt. För detta ändamål torde en reglerad ångbåtsfart mellan Vestervik och Libau med anlöpande af Gotland, som är den kortaste sjövägen mellan Sverige och Ryssland i sydligare delen af Östersjön, vara af största vikt, och jag hemställer, huruvida icke denna linie kan vara värd lika mycken uppmuntran från statens sida, som den, hvilken kommit linierna Ystad—Stralsund och Göteborg—Hull till del, innan dessa hunnit så upparbetas, att den enskilda företagsamheten kunde ombesörja trafiken å desamma. Sedan vidare, genom jernvägarne Vestervik—Hultsfred, Oscarshamn—Nässjö och stambanan, Vestervik kommit i direkt förbindelse med rikets andra stad, Göteborg, båda belägna på ungefär samma breddgrad, torde det ligga nära till hands att antaga, att en transitofart skulle kunna uppkomma mellan England och Ryssland via Göteborg, Vestervik och Libau, och vid sådant förhållande skulle den trafiken komma stambanan till godo på en sträcka af tjugutvå mil, under det de ifrågavarande enskilda barnorna tillsammans deraf draga fördel blott på 15 mil. Då reservanten endast anhållit om en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i ämnet, tillåter jag mig hemställa, att Kammaren ville bifalla åtminstone reservationen, och anhåller om proposition derå.

Friherre von Vegesack: När under förra årets riksdag en motion i detta ämne väcktes af Herr Lyth, fick Första Kammaren icke tillfälle att yttra sig i frågan, af orsak att den blifvit utaf Andra Kammaren afslagen, egentligen på den grund att varuutbytet mellan Rysslands södra östersjöprovinser och Sverige, hvilket den nu föreslagna kommunikationslinien Vestervik—Libau via Gotland vore afsedd att befordra, skulle drabbas af för dyra omlastningskostnader på Gotland och derigenom omöjliggöras. I det skick, hvori motionen nu framkommit och då icke sådana anmärk-

ningar kunnat emot densamma anföras, hade man trott, att frågan inom det Utskott, som denna gången behandlade densamma, skulle hafva mötts med mera sympati, än som skett, och grunden för ett sådant hopp var den, att man i allmänhet funnit Stats-Utskottet med varmt intresse omfatta allt, som länder till det allmännas utveckling, till hvilket denna fråga onekligen hör. Det är därför med stor förvåning jag och, såsom jag tror, många med mig funnit, att Stats-Utskottet vill hänföra frågan helt och hållet till ett ortintresse. Af motionären har begärts ett anslagsbelopp till bestridande af kostnaderna för undersökningar om den föreslagna kommunikationsliniens nytta, men det har äfven begärts, att Kongl. Maj:t skulle taga hand om dessa undersökningar. Stats-Utskottet har fäst sig mest vid penningfrågan, men icke det mål, hvartill man vill komma med motionen i öfrigt. Utskottet säger: "det vill nemligen synas Utskottet att, derest intresset för den ifrågasvarande kommunikationsledens åstadkommande är inom de orter, som deraf närmast skulle beröras, så stort och allmänt, som motionärens framställning gifver vid handen, de för erforderliga undersökningars bekostande behöfliga medlen borde kunna beredas genom bidrag af kommuner och enskilda" o. s. v. Detta tror jag också skulle kunna ske, ty intresset för frågan är verkligen så stort, att uppoffringar därför icke skulle förvägras hvarken af landsting eller stadsfullmäktige eller handelsföreningar eller enskilda personer. Men icke är man hjälpt dermed, att penningar ihopskaffas, icke hjälper detta till ävägbringande af en undersökning; ty en sådan kan endast Kongl. Maj:t åstadkomma. Om nu dessa föreningar, stadsfullmäktige eller landstinget skulle komma till poststyrelsen med den förfrågan: med huru mycket vill styrelsen bidra till uppehållet af postföringen å den ifrågasatta kommunikationslinien, för den händelse enskilda bolag skulle finna för godt att ävägbringa densamma, så kan styrelsen möjligen svara, att den under vissa villkor vill anslå ett visst belopp för ändamålet; men ett sådant löfte är ju icke bindande, och lika svårigheter möter det att få veta, om den ryska poststyrelsen skulle vilja lemna något bidrag till en sådan kommunikations upprättande. Vi veta, att Finland för närvarande till största delen bekostar postbefordringen mellan Sverige och Finland, och anledningar finnas till förhoppningar att ryska staten ej skall undandraga sin hjälp till befrämjande af en lättare postkommunikation mellan dess östersjöprovinser och Sverige. Det är en utredning i detta afseende man egentligen önskar att Kongl. Maj:t skall söka åstadkomma.

Sant är, att enskilda motionärer ofta besvara med begäran om skrifvelsens aflåtande till Kongl. Maj:t i fråga om utredningar i ett eller annat afseende, och att Riksdagen i allmänhet icke mycket fäster sig vid sådana framställningar; men här är fråga om ett förslag, som, trots Stats-Utskottets åsigt att derigenom endast skulle befrämjas ett ortintresse, hör till det allmännas utveckling, och detta så starkt, att icke blott Småland och Gotland, utan hela södra Sverige och till och med Norge och en del af Danmark

Undersökning ang. en kommunikationslinje mellan Västervik och Libau.
(Forts.)

Undersökning ang. en kommunikationslinje mellan Vestervik och Libau.
(Forts.)

har intresse deraf. Postkommunikationen mellan Sverige och Ryssland vintertiden är väl långt ifrån stäld på den fot, som den bör vara med afseende på den handelsutveckling, som pågår mellan dessa länder. Den kortaste vägen för en sådan kommunikation är den ifrågakvarande mellan Vestervik och Libau öfver Gotland. Den som någon gång varit ute på en vinterpostfärd till sjös, han vet hvad detta vill säga, och en enda timmes längre fart kan göra det svårt, ja väl omöjligt för fartyget att komma fram. Vintertiden går postföringen mellan Gotland och Sveriges fasta land numera öfver Vestervik, och färden räcker fem timmar. Mellan Gotlands ostkust och Libau fordras sju timmar. Detta afstånd kan tillryggaläggas på dagen, och man behöfver icke någon nattfärd, hvilket ju betydligt underlättar seglationen. Libau är en stad, som, till någon del genom de tullförhållanden, hvilka äro rådande emellan Tyskland och Ryssland, men hufvudsakligen genom jernvägsförbindelser med inlandet stigit till en ganska betydlig handelsstad, så äfven derigenom, att öfver Danmark dit dragits en del af de affärer, som eljest gått direkte från Tyskland. Jag ber att få nämna, att år 1881 uppgick antalet fartyg, som ankommo till Libau förpassade från Sverige, till 196 stycken och från Norge till 59, samt att afgående fartyg med förpassning till Sverige utgjorde 183 och till Norge 87. Värdet af de varor, som fraktades från Libau till Norge, utgjorde 1,477,440 kronor och till Sverige 3,628,660 kronor. Detta visar ju, att affärsförhållandena mellan Libau samt Sverige och Norge vunnit en ganska stor omfattning, hvilket framgår äfven deraf, att flera svenska handelshus etablerat sig i Libau just för att underlätta varuutbytet mellan Sverige och de ryska östersjöprovinserna.

Då man icke önskar något anslag till den ifrågasatta undersökningen, utan endast vill att Kongl. Maj:t skall taga denna om hand, så tycker jag icke att det är för mycket begärdt, och ber därför få anhålla om bifall till Herr Törnebladhs reservation, emedan jag tror att derigenom skulle tillfredsställas de åsikter, hvilka äro rådande inom den del af Sverige, som skulle närmast beröras af fördelarne utaf den ifrågasatta kommunikationslinjen.

Herr Roos: Då under diskussionens lopp blifvit berörd äfven frågan, huruvida icke jemväl postverket borde i någon mån bidraga till åstadkommande af en ångbåtsförbindelse mellan Libau och Vestervik, anser jag mig böra hafva äran meddela, att frågan härom redan blifvit dragen under Kongl. Maj:ts pröfning. Norra Kalmar läns landsting har nemligen gjort en underdånig framställning i ämnet, hvilken remitterats till Generalpoststyrelsens underdåniga utlåtande.

Huru snart detta utlåtande kan komma att afgifvas, är icke möjligt för närvarande med säkerhet bestämma, då för frågans fullständiga utredande erfordras, bland annat, uppgifter rörande hamnumgälder och andra sjöfartsavgifter för ångfartyg, som anlöpa Libau; om hvilka uppgifters anskaffande jag gått i författning.

Skulle en förbindelse emellan de ifrågakvarande orterna komma

till stånd, komme väl sådant att ske antingen genom enskild företagsamhet med subvention af statsmedel — hvilken utväg jag anser vara den förmånligaste — eller ock på det sätt, att staten öfvertog förbindelsens upprätthållande; i hvilket fall dock borde göras framställning om Rysslands deltagande i utgifterna för ångbåtstrafikens besörjande.

Undersökning ang. en kommunikationslinje mellan Vestervik och Libau.
(Forts.)

För att ärendet skall blifva af vederbörande handlagdt, kan naturligtvis, under omförmälda förhållanden, icke anses nödvändigt, att en underdånig skrifvelse i ämnet aflätes, om också obestriddigt är att för dem, som skola till behandling upptaga ärendet, det är en stor fördel om Kammaren finner skäligt redan nu uttala en åsigt i detta ämne.

Herr Ljungqvist: Efter hvad som nu upplysts af generalpostdirektören, vill det synas, som om det vore skäl att afslå såväl motionen som reservationen, och jag anhåller också, att Kammarerna ville bifalla Utskottets betänkande i detta afseende. Jag vill endast nämna, att de upplysningar, som nu lemnats, hafva icke stått till Stats-Utskottets förfogande. Utskottet hade alldeles för litet data och fakta för att kunna tillstyrka en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, och utan tvifvel skulle Utskottet handla mindre välbetänkt, om det i tid och otid tillstyrkte sådana underdåniga skrivelser.

Herr Törneblad: Det tillhör mig att med några ord söka vidare utveckla min reservation, och jag vill dervid icke upprepa hvad af föregående talare redan yttrats, utan endast fästa uppmärksamheten derpå, att hvad man önskar är egentligen en något mera allsidig pröfning af frågan, än som kan åstadkommas till följd af en direkt framställning från orten. Det har redan nämnts, att frågan är af den beskaffenhet, att den intresserar mer än den ifrågavarande orten, och jag har också i min reservation gifvit en temligen vidsträckt tolkning af den ort, som företrädesvis skulle gagnas af den nya kommunikationsleden, ty det kan ju hända, att någon annan punkt än Vestervik kunde befinnas lämplig för en förbindelse med Libau, ehuru visserligen enligt min åsigt hvarje pröfning skall visa, att Vestervik är rätta platsen. Hvarför jag anser frågan värd af en allmänare uppmärksamhet och icke förtjent att begrafvas genom ett kort afslag af Riksdagen, är att, såsom möjligen icke alla känna, Ryssland på senare tider försökt att af Libau bilda en verklig handelsstad, och om nu Sverige från den motsvarande kusten går till mötes, kan detta icke innebära annat, än att man emot den hand, som räcker ifrån öster, räcker en hand äfven från vester för att åstadkomma en förbindelse, som redan i äldre tider förefunnits, ehuru då af andra motiv, när färden gick från Sverige till Ryssland på vikingasträt och icke på handelsfredliga väg. Nu är det gifvet, att Sverige för sin allt mer uppblomstrande industri måste söka sig alla möjliga utfartsvägar, och för min del kan jag icke finna, hvarför icke Sverige skulle kunna konkurrera med de engelska ångbåtar, som plöja

Undersök-
ning ang. en
kommunikationslinje
mellan
Vestervik och
Libau.
(Forts.)

Östersjön för att hamna vid ryska kusten, såvida de icke, sin vana trogna, i stället stanna på Gotlands eller Ölands kuster. Jag tror, att seglationen kunde skötas mycket väl af oss och att vi hafva mycket att aflåta, som för Ryssland är af stort behof. Särskildt har jag mig bekant, att år 1882 en industriutställning skall ega rum inom östersjöprovinserna, och det vore väl, om då ett uttalande egt rum derom, att frågan ansetts förtjent af uppmärksamhet. Jag ber äfven få anmärka, att vi derigenom icke hafva sagt något *a*, utan visar undersökningen, att förslaget icke är lämpligt, så blifver naturligtvis intet vidare deraf; men visar sig motsatsen, så kommer också staten, som bäst förstår att bryta väg för dylika företag, att taga frågan om hand, och då blir den icke ett ortintresse. Att den icke är detta framgår för öfrigt just deraf, att man vägar vädja till en blifvande undersökning, hvilket man i annat fall icke skulle hafva gjort. Här har nu blifvit ifrågasatt uti min reservation, att förslaget icke skulle helt och hållet begrafvas, utan lemnas till utredning af de myndigheter, hvilka framför andra kunna bedöma hvad som uti ifrågavarande afseende bör göras, och jag ber att dertill få yrka bifall. Att en framställning i ämnet redan inkommit till Kongl. Maj:t lägger icke hinder i vägen, utan bildar tvärtom ett uppslag i frågan, som kan fullföljas, om Riksdagen anser denna vara förtjent af uppmärksamhet.

Herr Olsson, Peter: Jag ber att i förevarande fråga få yttra några ord särskildt ur rent kommersiel och industriel synpunkt. Med den lilla erfarenhet jag har beträffande våra handelsförbindelser med Ryssland och de hamnar derstädes, som särskildt lämpa sig för nämnda förbindelser, måste jag erkänna, att Libau är i detta afseende en af de bästa hamnarne. Den är detta därför, att den på senare åren blifvit ändpunkten för åtskilliga jernvägar, hvadan den tillförsel, som förr måste gå till Riga eller Petersburg, nu går den kortare vägen till Libau; och vi veta, då vi känna våra handelsförbindelser med Ryssland, att vi få icke obetydliga varuquantiteter från sistnämnda stad. Till följd af den stora utveckling, som Libau vunnit på senare åren, hafva åtskilliga besparingar kunnat göras dels i afseende på kostnaderna för transport af varor till Libau och dels i afseende på kostnaderna för frakt från Libau till våra svenska hamnar. Särskildt beträffande spanmål kunna icke obetydliga besparingar göras i frakt och assurans genom förbindelsen med Libau.

Men det förefinnes en annan omständighet, som är af kanske ännu större betydelse för våra handelsförbindelser med Ryssland, nemligen att Libaus hamn är öppen för sjöfart under nästan hela vintern. Såsom vi hafva oss bekant, plägar Petersburgs hamn stängas i November, åtminstone är det ganska svårt att dit befrakta något fartyg senare än i början af November. Tillslutningen af Petersburgs hamn brukar räcka in i April eller Maj, stundom ända in i Juni månad. Hvad Riga angår, ställa sig förhållandena något fördelaktigare. Dess hamn stänges icke så tidigt

som Petersburgs, men likväl merendels i November och i allt fall i December samt förblifver stängd till i April eller stundom Maj månad. Libaus hamn deremot är öppen nästan hela vintern, såsom redan nämnt är. Förhållandena äro der sådana, att det mycket sällan inträffar, att is lägger hinder i vägen för sjöfarten, och deri ligger, enligt min tanke, en stor fördel för den svenska handelns bedrivande på denna stad. Det har också visat sig, att bolag i Danmark etablerat mera reguliera turer med ångbåtar till Libau och att denna trade är fördelaktig såväl med hänsyn till billigare frakt som särskildt till följd deraf att hamnen är öppen under nästan hela vintern. Jag är för min del fullkomligt öfvertygad om, att denna plats kommer att blifva en betydligt större handelsort, än den hittills varit, äfven i afseende på förbindelsen med Sverige, och jag tror, att i den mån industrien kommer att utvecklas här i vårt land, skall Libau blifva den lämpligaste och säkraste platsen, till hvilken vi kunna afsätta våra alster, på samma gång som det är den plats, från hvilken vi billigast och säkrast kunna få de förnödenheter, som vi behöfva från Ryssland.

Jag medgifver gerna, att i sådana fall som det förevarande bör det i allmänhet vara den enskilda företagsamheten, som icke blott tager initiativet, utan äfven sedermera uppehåller trafiken och jemväl lemnar poststyrelsen tillfälle att på samma väg få posten befordrad; men jemte det jag gör ett sådant medgifvande, tror jag dock, att denna fråga är af så stor betydelse för vårt lands handel och industri och särskildt för våra förbindelser med Ryssland, att den väl förtjenar en särskild uppmärksamhet af denna Kammare.

Jag törs icke yttra mig om, hvilken plats från Sverige, som vore den lämpligaste för att sätta i gång en postförbindelse. Jag törs icke heller yttra mig om, huru detta lämpligast bör ske, antingen så, att staten skaffade sig en postångbåt eller på något annat sätt. Men hvad jag tror mig böra säga är, att frågan verkligen är af den betydelse, att den förtjenar en särskild undersökning. Då nu, såvidt jag förstätt reservantens mening, här icke är fråga om något annat än en utredning, och en sådan icke torde för staten medföra några nämnvärda kostnader, måste jag för min del hemställa, huruvida icke Kammaren skulle finna en sådan utredning nyttig för våra handelsförbindelser och vår industri. Visar det sig vid en sådan utredning, att förslaget bör befordras på annat sätt än genom statens mellankomst, eller ock att staten bör uppmuntra det, så kan ju sedermera Riksdagen fatta beslut i öfverensstämmelse dermed; men i allt fall tror jag en utredning vara nyttig och i viss mening nödvändig. Jag vill emellertid icke göra något yrkande, ehuru jag icke har något emot att biträda reservantens förslag; men jag har trott, att detta uttalande från min sida måhända kunde vara lämpligt, därför att jag har någon liten känedom om våra handelsförbindelser med Ryssland.

Herr Reutersvärd: Jag har begärt ordet endast för att få konstatera, att frågan icke är blott ett ortintresse, utan har stor

Undersökning ang. en kommunikationslinje mellan Vesterrik och Libau.
(Forts.)

Undersökning ang. en kommunikationslinje mellan Vestervik och Lidau. (Forts.)

betydelse för landet i allmänhet. Jag kan intyga detta, emedan jag af erfarenhet vet, att de förbindelser, vi hafva med Ryssland, varit för våra förhållanden särskildt fördelaktiga. Särskildt under de svåra perioder, vi hade att genomgå åren 1878 och 1879, hade våra verkstäder och våra gjuterier förbindelsen med Ryssland till stor del att tacka för att de kunde hållas i gång. För närvarande äro våra förbindelser med Ryssland under vintern så svåra, att då t. ex. fråga uppstår att der uppgöra någon affär — ty de sända icke personer hit, utan vi måste skicka till dem — så måste desse resa öfver kontinenten för att komma till en rysk hamn, hvilket både försvårar och fördyrar underhandlingarne. Huruvida den nu föreslagna linjen är den lämpligaste, derom vågar jag icke yttra mig; men att frågan är af större betydelse än Stats-Utskottet trott, ber jag få intyga. Jag yrkar bifall till reservantens förslag.

Herr Carleson: Såsom ett ytterligare skäl för den föreslagna skrifvelsen ber jag få erinra om det förhållande, att, om Riksdagen nu afslår denna, af reservanten tillstyrkta skrifvelse, ett sådant afslag med skäl kan tolkas såsom ett förklarande af Riksdagen, att den anser det fullkomligt likgiltigt, huruvida en direkt kommunikation åstadkommes mellan södra Sverige och den ort, som vill synas komma att uppsamla nästan hela mellersta Rysslands handel.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till ifrågasvarande punkt och sedan derpå, att Kammaren skulle, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla det förslag, som innefattades i den emot punkten afgifna reservation; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 20 punkten i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13 a, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, afslås punkten och bifalles det förslag, som innefattas i den emot punkten afgifna reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—27;
Nej—63.

Föredrogos och biföllos Lag-Utskottets den 1 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 18, i anledning af väckt motion i fråga om underdomstolarnes ombildning;

N:o 19, i anledning af väckt motion om ändring i 99 § Konkurslagen; och

N:o 20, i anledning af väckt motion angående utarbetande af förslag till ny sjölag.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 3, angående verkställd omröstning öfver Högsta Domstolens ledamöter;

N:o 5, angående val af Justitieombudsman och hans suppleant.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammarerna åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem

A. von *Krusenstjerna*.
